

## OBSAH

ÚVODEM . . . . .	5
------------------	---

**POČÁTKY ČESKÉHO POLITICKÉHO KATOLICISMU  
V LETECH 1848–1918**

PAVEL MAREK

1. Od katolických spolků k ideji politické strany . . . . .	9
2. Vývoj českého politického katolicismu od 90. let 19. století . . . . .	23
2.1. Organizační vývoj v Čechách v 90. letech 19. století . . . . .	23
2.2. Na přelomu století . . . . .	29
2.3. Od jednoty k nové pluralitě . . . . .	39
3. Vývoj moravského politického katolicismu od 90. let 19. století . . . . .	52
3.1. Organizační vývoj na Moravě v 90. letech 19. století . . . . .	52
3.2. Program křesťanské lidové práce . . . . .	56
4. Katolická politika (1897–1914) . . . . .	63
4.1. Snahy o získání parlamentního zastoupení v letech 1897–1907 . . . . .	63
4.2. Úspěšná léta katolické politiky – 1907–1911 . . . . .	76
4.3. Zelená pro blokovou politiku (1911–1914) . . . . .	103
4.4. Moravský politický katolicismus na zemském sněmu (1906–1914) . . . . .	118
5. Český politický katolicismus v letech 1. světové války . . . . .	127
5.1. Výlučnost aktivní a loajální politiky (1914–1915) . . . . .	127
5.2. Aktivistická politika bez katolíků . . . . .	130
5.3. Aktivistická politika s katolíky . . . . .	135
5.4. Politika lavírování . . . . .	138
5.5. Konečně pro samostatnou Československou republiku (1918) . . . . .	140
Schémata – přehledové tabulky . . . . .	144
Český politický katolicismus v kontextu české politiky . . . . .	144
Volby do říšské rady . . . . .	146
Zemské volby . . . . .	147
Summary . . . . .	149
Přílohy . . . . .	150
Příloha č. 1: Vnitřní situace v křesťansko-sociální straně v Čechách před 1. světovou válkou (dopis F. Jakubcové L. Havelkovi, 1912) . . . . .	150

Příloha č. 2: Provolání Katolické strany národní na Moravě k zemským volbám na Moravě, 1896 . . . . .	154
Příloha č. 3: Rezoluce sjezdu Katolické strany národní na Moravě z 12. 11. 1900 . . . . .	156
Příloha č. 4: Prohlášení ordinářů z Čech k říšským volbám, 1907 . . . . .	157
Příloha č. 5: Stanovisko moravských katolických stran k přijetí zákona o všeobecném hlasovacím právu, 1906 . . . . .	161
Příloha č. 6: Provolání delegátů 2. sjezdu Strany katolického lidu k volbám do českého zemského sněmu v roce 1908 . . . . .	163
Příloha č. 7: Prohlášení České strany křesťansko sociální v Království českém ke zrušení zemské ústavy v Čechách, 1913 . . . . .	168
Příloha č. 8: Tiskové prohlášení o vytvoření Spojené strany katolické v Čechách a o její ochotě podílet se na české stranicko-politické koncentraci, 1916 . . . . .	169

## ČESKÝ POLITICKÝ KATOLICISMUS V LETECH 1918–1938

MILOŠ TRAPL

1. Protikatolická vlna po vzniku Československé republiky . . . . .	177
2. Vznik Československé strany lidové . . . . .	183
2.1. Obranný zápas politického katolicismu . . . . .	183
3. Charakteristika Československé strany lidové v letech 1918–1938 . . . . .	196
3.1. Program lidové strany . . . . .	197
3.2. Vnitřní organizační struktura ČSL . . . . .	201
3.3. Satelitní i katolické společenské a zájmové organizace, instituce a spolky . . . . .	210
4. Upevnění pozic českého politického katolicismu . . . . .	224
4.1. Roztržka ČSL se Slovenskou stranou ľudovou . . . . .	227
4.2. Úspěchy katolické politiky ve vládní koalici . . . . .	229
4.3. Postoj lidové strany k pozemkové reformě. Secese Aloise Kaderky . . . . .	235
4.4. Marmaggiho aféra a nový pokus o vyvolání kulturního boje . . . . .	239
4.5. Úspěch politického katolicismu v parlamentních volbách roku 1925 . . . . .	245
5. Český politický katolicismus na vrcholu moci . . . . .	248
5.1. Vytváření nové občanské (panské) koalice . . . . .	248
5.2. Politika Československé strany lidové v občanské koalici . . . . .	252
5.3. Rozpory v lidové straně a secese Čuříkových odborů . . . . .	258
5.4. Parlamentní volby roku 1929 a konec vlády panské koalice . . . . .	262
6. Rozpory v českém katolickém táboře v první polovině třicátých let . . . . .	266
6.1. Lidová strana a velká hospodářská krize . . . . .	268
6.2. Nástup katolické pravice a snaha o změnu linie ČSL . . . . .	273
6.3. Vítězství demokratické linie v ČSL a porážka v parlamentních volbách . . . . .	280

7. Obrana demokracie a český katolicismus . . . . .	290
7.1. Ekonomický a organizační nástup lidové strany po volbách roku 1935 . . .	291
7.2. Katolický sjezd roku 1935 a styky ČSR s Vatikánem . . . . .	297
7.3. Demokratická linie politiky lidové strany v letech 1935–1938 . . . . .	300
7.4. Katolická pravice proti politice lidové strany . . . . .	307
7.5. Mnichov a lidová strana. Zánik ČSL za 2. republiky . . . . .	313
8. Závěr . . . . .	320
Summary . . . . .	322

## POLITICKÝ KATOLICISMUS V POVÁLEČNÉ DOBĚ (1945–1948)

MICHAL PEHR

1. Východiska politického katolicismu . . . . .	329
2. Proměny politického katolicismu . . . . .	335
3. Cíle českého politického katolicismu . . . . .	339
4. Československá strana lidová 1945–1948 . . . . .	346
5. Zhodnocení . . . . .	367
Summary . . . . .	368

## POLITICKÝ KATOLICISMUS V LETECH KOMUNISTICKÉ TOTALITY – ČESKOSLOVENSKÁ STRANA LIDOVÁ 1948–1989

KAREL KONEČNÝ

1. ČSL v letech 1948–1989 . . . . .	371
1.1. Vznik akčních výborů, „očista veřejného a politického života“ a perzekuce . . . . .	371
1.2. Zakladatelské období nové „obrozené“ strany . . . . .	373
1.3. „Pokrokoví“ kněží v „obrozené“ ČSL . . . . .	378
1.4. Vznik organizační struktury v zakladatelském období . . . . .	380
1.5. Volby do Národního shromáždění 1948 . . . . .	381
1.6. Plojharova kandidatura, výsledky voleb, vznik nového poslaneckého klubu a Plojharova suspenze . . . . .	383
1.7. Kroměřížský sjezd 1948 a jeho následky . . . . .	387
1.8. Institut školení . . . . .	390
1.9. ČSL a tzv. Katolická akce . . . . .	394
2. ČSL v padesátých letech . . . . .	398
2.1. Zemědělská politika ČSL v padesátých letech . . . . .	398
2.2. Organizační vývoj strany v padesátých letech . . . . .	405
2.3. Nová registrace v roce 1955 . . . . .	407

2.4. Vliv mezinárodních událostí roku 1956 na situaci v ČSL . . . . .	408
2.5. Represe konce padesátých let, dokončení „kulturní revoluce“ . . . . .	410
<b>3. ČSL v průběhu šedesátých let (1960 – březen 1968) . . . . .</b>	<b>415</b>
3.1. Změna organizační struktury v roce 1960 . . . . .	415
3.2. Vývoj členské základny do roku 1968 . . . . .	417
3.3. Městská organizace ČSL v Praze . . . . .	417
3.4. Amnestie a nová vlna perzekucí v letech 1961–1963 . . . . .	418
3.5. Stagnace v letech 1965–1967 . . . . .	419
<b>4. Demokratické a částečné emancipace v letech 1968–1969 . . . . .</b>	<b>424</b>
4.1. Platforma tzv. „mladých“ lidovců . . . . .	424
4.2. Rozvoj tisku . . . . .	425
<b>5. Období tzv. konsolidace v ČSL (květen 1969 – 1. sjezd 1972) . . . . .</b>	<b>430</b>
<b>6. ČSL v době stagnace reálného socialismu 1973–1985</b> (stručný nástin problematiky) . . . . .	<b>436</b>
6.1. Jihomoravská krajská organizace . . . . .	438
6.2. Severomoravská krajská organizace . . . . .	439
<b>7. Formování vnitrostranické opozice po roce 1985 . . . . .</b>	<b>440</b>
7.1. ÚPŠ v Klínici . . . . .	440
7.2. Obrodný proud . . . . .	442
<b>Summary . . . . .</b>	<b>443</b>

## ČESKÝ POLITICKÝ KATOLICISMUS V DEMOKRATICKÉ SPOLEČNOSTI (1989–2005)

PETR FIALA, JIŘÍ FORAL

<b>1. Československá strana lidová a křesťanská politika . . . . .</b>	<b>447</b>
1.1. Reformní úsilí a listopad 1989 . . . . .	447
1.2. Založení Křesťanskodemokratické strany . . . . .	449
1.3. Transformace ČSL a případ Josefa Bartončíka . . . . .	450
1.4. První svobodné volby . . . . .	453
<b>2. Lidová strana pod vedením Josefa Luxe . . . . .</b>	<b>455</b>
2.1. Žďárský sjezd ČSL . . . . .	455
2.2. Komunální volby 1990 a parlamentní činnost . . . . .	456
2.3. Spolupráce a rozkol koalice KDU . . . . .	458
2.4. Sjezd (KDU)-ČSL v Jihlavě 1992 . . . . .	461
2.5. Parlamentní volby 1992 . . . . .	462
2.6. KDU-ČSL a rozdělení československé federace . . . . .	463
2.7. Konsolidovaná strana . . . . .	464
2.8. Působení KDU-ČSL v první vládě Václava Klause . . . . .	467
2.9. Komunální volby 1994 . . . . .	471

2.10. Pokusy o sloučení křesťanských stran . . . . .	471
2.11. Sjezd KDU-ČSL v Brně 1995 . . . . .	474
2.12. KDU-ČSL ve volebním roce 1996 . . . . .	475
2.13. Vládní krize a role KDU-ČSL . . . . .	478
2.14. Cesta do opozice . . . . .	482
<b>3. KDU-ČSL jako součást Čtyřkoalice . . . . .</b>	<b>485</b>
3.1. Odchod Josefa Luxe . . . . .	485
3.2. KDU-ČSL jako opoziční strana . . . . .	486
3.3. Úsilí o integraci Čtyřkoalice a postoj KDU-ČSL . . . . .	489
3.4. Spor o směřování KDU-ČSL . . . . .	493
3.5. KDU-ČSL jako součást Koalice . . . . .	494
<b>4. KDU-ČSL v koalici levého středu . . . . .</b>	<b>496</b>
4.1. KDU-ČSL v první vládě ČSSD . . . . .	497
4.2. Korekce směřování strany . . . . .	499
4.3. KDU-ČSL ve druhé a třetí vládě s ČSSD . . . . .	502
<b>5. Závěr . . . . .</b>	<b>506</b>
<b>6. Přílohy . . . . .</b>	<b>507</b>
<b>Summary . . . . .</b>	<b>510</b>
<b>JMENNÝ REJSTŘÍK . . . . .</b>	<b>511</b>
<b>SUMMARY . . . . .</b>	<b>527</b>
Czech Political Catholicism 1848–2005 . . . . .	527
Authors . . . . .	529